

I Öfriga delar utgittes

SCENISKA KONSTNÄRER
1866—1888

Efter hvarje persons namn står tiden för anställningen vid de olika kungliga teatrarne utsatt. Därvid äro de resp. teatrarne angifna med bokstäfver på följande sätt:

K. T:ne = *Kungl. Stora Teatern* i gamla Operahuset och *Kungl. Dramatiska Teatern* vid Kungsträdgårdsgatan.

K. St. T. = *Kungl. Stora Teatern* i gamla Operahuset.

K. Dr. T. = *Kungl. Dramatiska Teatern* vid Kungsträdgårdsgatan för tiden till den 1 juli 1898 samt nya *Kungl. Dramatiska Teatern* från och med den 1 juli 1907.

K. Op. = *Kungl. Operan*, först i gamla Operahuset från den 1 juli 1888 till och med den 30 nov. 1891, därefter i *Svenska Teatern* å Blasieholmen från den 26 dec. 1891 till och med den 30 juni 1898.

K. T. = *Kungl. Teatern* från och med den 1 juli 1898.

Dr. T. = *Dramatiska Teatern* vid Kungsträdgårdsgatan spel-åren 1898—1907.

I första delen upptagna:

- NILS WILHELM ALMLÖF. 1820—1875.
CATHARINA WENNBOM, född ÅKERBLAD. 1822—1873.
WILHELM CARL ARNOLD SVENSON. 1829—1868.
CARL GEORG DAHLQVIST. 1834—1873.
CARL EDVARD STJERNSTRÖM. 1836—1845, *gästspel* 1864—1871.
CARL GUSTAF SUNDBERG. 1839—1887.
WILHELMINA CHRISTINA FUNDIN. 1841—1869.
OLOF STRANDBERG. 1842—1868.
LARS GUSTAF KINMANSSON. 1843—1881.
DANIEL RUDOLF WALIN. 1844—1868.
SVEN ANDERS (SVANTE) HEDIN. 1845—1892.
ZELMA CAROLINA ESOLINDA HEDIN, född BERGNÉHR. 1845—1871.
JOHAN CHRISTOFFER JOLIN. 1846—1868.
BERNHARD ADAM FREDRIK LUNDBERGH. 1846—1875.
CARL JAKOB JOHAN UDDMAN. 1846—1878.
EBBA CHARLOTTA ELISA HWASSER, född JACOBSON. 1850—1888.
ALBERTINA JOSEFINA CHARLOTTA STRANDBERG, född LINDEROTH.
1851—1888.
LOVISA CHARLOTTA HELENA MICHAELI, född MICHAL. 1852—1874.
CARL ANDERS KNUT ALMLÖF. 1852—1882, *gästspel* 1882—1897.
EDVARD MAURITZ SWARTZ. 1853—1881.
GUSTAF SANDSTRÖM. 1853—1875.
ROSA ALFONSINA CLEMENTINA SWARTZ, född FEHRNSTRÖM. 1853—
1888.
FREDRIK DELAND. 1853—1854, *gästspel* 1869—1886.
GEORG NORRBY. 1854—1892.
ANDERS VICTOR DAHLGREN. 1854—1887, *gästspel* 1890—1891.
FREDRIKA STENHAMMAR, född ANDRÉE. 1855—1880.
ANDERS GUSTAF WILHELM HEDMAN. 1856—1883.
EDLA SOFIA SKOGLUND, född MALMSTRÖM. 1856—1875.
PER ANDERS JOHAN WILLMAN. 1856—1888.
MAXIMILIANA THEODOLINDA RÖSKE-LUND, född RÖSKE. 1856—1868.

- BERTHA CAROLINA MATHILDA BOCK, sedan Fru TAMMELIN. 1856—1887.
- ROBERT GUSTAF BROMAN. 1857—1874.
- STEN HARALD TORSSLOW. 1857—1888.
- CARL FREDRIK LAGERQVIST. 1857—1892.
- HELFRID KINMANSSON, född TORSSLOW. 1857—1887.
- GEORG EFRAIM FRITZ ARLBERG. 1858—1874, *gästspel* jan.—febr. 1878.
- CARL OSCAR ARNOLDSON. 1858—1881.
- AXEL WILHELM JULIUS ELMUND. 1858—1891.
- WILHELMINA CHARLOTTA GELHAAR (sedermera Friherrinna VON STEDINGK, därefter Fru WALLENSTEEN). 1858—1866.
- GURLI LUBLIN (sedan Fru RUBEN). 1860—1868.
- ANNA HELENA MATHILDA SANDBERG, sedan Fru KINMANSON. 1860—1887.
- GEORG VICTOR SANDSTEDT. 1860—1888.
- LUDVIG OSCAR JOSEPHSON. 1861—1868.
- GUSTAF ROBERT OHLSSON. 1861—1888.
- VICTOR LAURENTIUS HARTMAN. 1861—1898.
- HANS CONRAD FRIEDRICH WILHELM BEHREND BEHRENS. 1862—1870, *gästspel* 1875—1889.
- GURLI JOHANNA CAROLINA ÅBERG, sedan Fru ULFF. 1862—1884.
- JOHAN GUSTAF FREDRIKSON. 1863—1907, *gästspel* 1908—1913.
- AGNES GALATHEA JACOBSSON. 1863—1878.
- MARIA (MARY) WILHELMINA HAMMARFELDT (sedan Fru JOSEPHSON). 1863—1870.
- HEDVIG CHARLOTTA CONSTANTINA HARLING, sedan Fru WILLMAN. 1863—1887.
- IDA WALBORG LANDELIUS (sedan Friherrinna ARMFELT). 1863—1866.
- MAX WEISS. 1863—1871.
- ALFRED HANSON. 1863—1888.
- HEDVIG CHRISTINA ELISABETH (BETTY) ALMLÖF, född DELAND. 1863—1882.
- ANDERS WILHELM NYFORSS. 1863—1878.
- SIGNE AMANDA GEORGINA HEBBE. 1864—1879.
- MARGARETA (GRÉTA) TULLIA DESIDERIA DAHLQVIST (sedan Friherrinna VON LANTINGSHAUSEN VON HÖPKEN). 1864—1871.
- MATHILDA MALVINA SOPHIA AMANDA NERMAN (sedan Grefvinna TAUBE). 1864—1873.
- CARL GUSTAF LUNDIN. 1865—1884.

Sceniska konstnärer.

Carl Johan Sjöberg. K. T:ne 1 juli 1866—1876.

Född i Stockholm den 22 juni 1811 (son af handlanden Erik Sjöberg). Elev vid Kungl. Teatern 1828—30 och blef därefter anställd vid Carl Wildners sällskap, hvilket om somrarne spelade på Djurgårdsteatern. Barndomsvän med Jenny Lind samt mycket musikalisk, bibringade han henne de första lektionerna i tonträffning. Från Wildner kom han till Carl Wilhelm Westerslunds sällskap, som uppträdde endast i Finland, därefter till O. U. Torsslows, F. Delands, C. G. Hesslers och E. Stjernströms sällskap, hvarefter han anställdes vid de kungliga teatern. I yngre dagar hade han i landsorten varit en mycket användbar komiker, som bl. a. hos Fredrik Deland spelat tobakshandlaren *Formon de Longetour* i den franska komedien »Salamandern», förebilden till Frans Hedbergs »Fregattkaptenen», men efter sin anställning vid den kungliga scenen fick han nöja sig med mera anspråkslösa uppgifter, sådana som t. ex. *värdshusvärdens lilla roll* i »Fregattkaptenen» och *källarmästaren i Wimmerby* i »Ett resande teatersällskap».

Såsom enskild person var Sjöberg ansedd som en synnerligen redbar och aktningvärd man. Han afled i Stockholm den 8 juni 1876. — Gift i Uleåborg den 22 dec. 1836 med änkefru *Maria Christina Wilhelmina Winge*, född Laurent (född i Stockholm den 1 aug. 1808, död i Stockholm den 27 febr. 1880; hon var dotter af skådespelaren Jean Baptiste Laurent och hans hustru i första giften, Anna Christina Åberg; efter sin första hustrus död gifte Laurent om sig med Brita Catharina Cederberg, hvilket äktenskap upplöstes genom skilsmessa; denna senare blef sedermera omgift med Nils Wilhelm Alm=

löf i dennes första gifte och moder till Knut Almlöf). Maria Laurent, sedermera fru Sjöberg, hade förut varit gift med skådespelaren Carl Gustaf Winge och var såsom fru Winge den förnämsta kvinnliga sujetten hos den genom August Blanche odödliggjorda teaterdirektören Sjövall under dennes ettåriga direktörskap i Finland 1830—1831 (i Sverige hade Sjövall aldrig eget sällskap).

Leonard Labatt. *K. T:ne* 1 juli 1866—30 juni 1868; *K. St. T. gästspel:* 24 och 26 mars 1872, 2 ggr; 3—12 april 1878, 4 ggr; 17 april—2 maj 1882, 8 ggr; *fast anställning:* 1 sept. 1883—30 juni 1884; *K. Op. gästspel:* 3—11 nov. 1890, 4 ggr.

Född i Stockholm den 4 dec. 1838 (föräldrarna voro fabrikskören *J. D. Labatt* och *Bernhardina Fürstenberg*). Till en början ägnade han sig åt handel och innehade åren 1863—1867 egen modeaffär i Stockholm, men väckte samtidigt uppmärksamhet på Harmoniska sällskapets konserter för sin klangfulla tenor, hvarför han började studera sångkonsten för Julius Günther och därefter för Masset i Paris. Den 26 maj 1866 debuterade han på Kungl. Stora Teatern som *Tamino* i »Trollflöjten» med sådan framgång att han genast erbjöds fast anställning vid vår operascen. Hans kraftiga stämma gjorde honom särskildt ägnad för hjälteuppgifter, och på kort tid erhöll han flere sådana partier. Den största framgången röntte han som *Vasco di Gama* i »Afrikanskan», hvilket parti han utförde vid denna operas första uppförande i Stockholm den 29 april 1867 och som med ens ställde honom i första ledet bland våra lyrisk-dramatiska artister.

År 1868 lämnade Labatt Stockholm och tillträdde ett engagement i Dresden, hvilket dock blef af kort varaktighet emedan hofoperan i nämnda stad följande år nedbrann, hvarefter han erhöll anställning vid hofoperan i Wien, där han kvarstannade i fjorton år, 1869—1883, hvarvid han särskildt gjorde sig bemärkt som Wagnersångare, så att den store mästaren själf fäste uppmärksamheten vid den svenske sångaren. Under sin anställning i Wien gasterade han på flere tyska operascener och äfven vid olika tillfällen i Stockholm. Sedan kontraktet med Wieneroperan utlupit, återvände Labatt till sin födelsestad och blef fast engagerad vid operascenen spelåret 1883—1884. Där-

efter antog han plats vid ett holländskt operasällskap, där han äfven tjänstgjorde som regissör. I november 1890 uppträdde han åter i Stockholm några gånger, men kort därefter drabbades han af ett slaganfall, från hvilket han aldrig blef återställd, och sina sex sista lefnadsår tillbragte han i stillhet och tillbakadragenhet.

»Labatt var en bildad och intelligent sångare, om än ej alldeles fri från virtuosmässiga olater. Hans höga, vibrerande stämma var en verklig hjältetenor, som under sin glansperiod ägde en imponerande klang, fyllighet och kraft. Därtill kom en ej obetydlig dramatisk förmåga, som lät honom skapa en ypperlig *Eleazar*, en sympatisk *Tannhäuser*, hvarjämte med beröm böra nämnas hans *Raoul*, *Profeten*, *Manrico*, *Rolf i Hallströms »Vikingarne»* och *Harald* i Andréas Halléns »*Harald Viking»*, hvilket parti han utförde vid styckets första uppförande i Stockholm den 18 febr. 1884.» (Adolf Lindgren, dödsruna i Aftonbladet.)

År 1882 utnämndes Labatt till riddare af Vasaorden och dessutom innehade han flere utländska dekorationer. Han afled i Stockholm den 7 mars 1897. — Gift i Wien med en ungerska, *Eugenie Schulhoff*.

August Fredrik Dörum. K. T:ne 1 juli 1866—1880.

Född i Stockholm den 21 dec. 1841 (föräldrarna voro kopisten i k. norska kansliet *Lars Michael Dörum* och *Emilia Charlotta Falk*). Begåfvad med goda anlag för målarkonsten var han under några år elev vid Fria Konsternas Akademi. Men sedan han vid något tillfälle i ett gladt lag hade uppläst ett stycke ur »*Fänrik Ståls sägner»* och därvid blifvit af Carl Johan Uddman på det varmaste uppmanad att ägna sig åt scenen, beslöt han sig för att följa rådet och söka komma in vid Kungl. Teaterns elevskola. Försedd med rekommendationsbref från en person, som mycket intresserade sig för honom, nämligen de kungl. teaternes läkare, professor F. A. Cederschiöld, gick han till elevskolans dåvarande föreståndare, Johan Jolin, som utan ringaste svårighet antog honom till elev från den 1 juli 1863, där han redan under sina tre elevår väckte stora förhoppningar om framtida förmåga som scenisk konstnär. År 1866 fick han kontrakt som skådespelare och som

sådan verkade han vid de kungl. teatrarne oafbrutet intill våren 1879, då en obotlig sjukdom tvingade honom att afstå från vidare uppträdande på scenen. — »Dörums fack var den simplare borgaren eller allmogemannen, vare sig rättfram och hederlig, eller klipsk, eller enfaldig och uppblåst.» Bland hans bästa skapelser voro otvifvelaktigt *Träff* i »Majorens döttrar» (hvilken roll af författaren, Frans Hedberg, särskildt var skriven för Dörum) och hans ypperlige *Lundestad* i »De unges förbund», hvilka båda framställningar voro i sitt slag konstnärliga företeelser af stor förtjänst. Äfven i framställandet af gamla krigsbussar var han utmärkt, och af dessa torde *Olof Stenbock* i »Kung Märta» och *Knut Algotsson* i »Bröllopet på Ulfåsa» ha varit de bästa. Bland hans öfriga mera framstående uppgifter må nämnas: *Magister Brus* i »Blommor i drifbänk», *Joli-Coeur* i »En öfverste i forna dagar», *Einride* i »Mellan drabbningarna», *Kåre Bonde* i »Härmännen på Helgeland», *Ludvig XI* i »Gringoire», *Talbot* i »Orleanska jungfrun» och framför allt *Skeppsbyggmästaren Aune* i »Samhällets pelare». Från 1873 till 1878 förestod Dörum lärareplatsen i deklamation vid Kungl. Musikaliska Akademien. Efter att förgäfves ha sökt återfå hälsan vid Lysekils badort sommaren 1879, måste han i oktober s. å. intagas å Sabbatsbergs sjukhus, hvarifrån han i april 1880 flyttades till Konradsbergs hospital, där han efter en månad afled den 22 maj s. å. — Gift med *Helena Sofia Holmberg*.

Carl Gustaf Callmén. K. T:ne 1 juli 1866—30 juni 1869; ånyo 1 okt. 1872—30 juni 1886.

Född i Stockholm den 3 jan. 1842 (fadern var porslinsmålaren vid Rörstrand *Gustaf Callmén*). Sedan han någon tid varit elev vid Svenska Trädgårdsföreningen kom han vid 17 års ålder till Anders Selinders elevteater i Davidsons norra paviljong, där han från juldagen 1858 till sommaren 1864 gjorde sina första sceniska lärospån. Hösten sistnämnda år blef han antagen till elev vid Kungl. Teaterns elevskola och erhöll efter två år aktörskontrakt. 1869 öfvergick han till Södra Teatern och stannade där i tre år. Ånyo engagerad vid de kungliga teatrarne från hösten 1872 blef han därjämte från 1 febr. 1874 andre regissör och attributförvaltare vid

Kungl. Dramatiska Teatern (efter Isidor Högfeldt). Under denna tid iscensatte han äfven några större pjäser, bl. a. Ibsens »Samhällets pelare», Ponsards »Hedern och penningen» samt Goudins 4-aktskomedi »Christiane». Bland hans roller å de kungliga scenerna må nämnas *Leonato* i »Mycket väsen för ingenting», *Antipholus från Syrakusa* i »Förvexlingarne» och *Erik Göransson Tegel* i »Vasaarfvet». Sedan han 1886 lämnat scenen ägnade han sig under en del år åt affärsverksamhet, hvarjämte han äfven verkade som regissör i enskilda kretsar och sällskap. Han afled i Stockholm den 3 dec. 1915. — Gift den 8 febr. 1868 med dansösen, sedermera danslärarinnan *Maria Andersson*, som under åren 1860—1866 var anställd vid Anders Selinders sällskap och spelåret 1866—1867 var figurantska vid Kungl. Teatern; hon var född den 26 aug. 1844 och dog på familjens landtställe Vårgård i närheten af Vaxholm den 20 juni 1916.

Emma Oscara Gabriella Christiana Lundeqvist. *K. T. ne 1* juli 1866—30 juni 1868.

Född i Stockholm den 27 okt. 1844 (föräldrarna voro kronobefallningsmannen *Per Johan Oscar Lundeqvist* och *Emilia Fredrika Braune*). Elev 1 juli 1862—30 juni 1866. Under de två år hon var anställd vid de kungliga teatrarne utförde hon bl. a. följande roller: *Orestes* i »Den sköna Helena», *Gianetta* i »Kärleksdrycken», *Mathilda* i »Joconde», *Elina* i »Vatten-dragaren», *Landry* i »Fortunios visa», *Lalande* i »Lulli och Quinault» och *Zerlina* i »Portchäserna». Död i Stockholm den 11 mars. 1916. — Gift med optikern och meteorologen *Carl Gustaf Collin* (född 1830, död den 19 nov. 1900).

Christiania Folketheaters personal. *K. Dr. T.* 16—27 aug. 1866, 8 ggr.

Sällskapet hade förut uppträdt på Nya Teatern i Göteborg. Personalen bestod af följande: herrar *Andersen*, *Bottelsen*, *Henrik Clausen* (skref sig sedermera *Klausen*), *Dahl*, *Krohn*, *Nörsgaard* och *Rasmussen*, fröknarna *Rosa Baldani* (sedermera fru *Asmundsen*), *Ehn* och *Svensden*. Repertoar: »En Börneforlovelse», »En gammal Fordring», »Til Sæters», »Den lille Zouav», »Et enfoldigt Pigebörn», »Emelies Hjertebanken»

(vaudeville-monolog utförd af fröken Baldani), »Kjærlighed uden Strømper» och monologen »Ja!» (med herr Clausen som *Klokker Link*).

Johan Fredrik Paul. *K. T:ne* 1 okt. 1866—30 juni 1868.

Född den 13 febr. 1826. Anställd som aktör, sufflör och biträdande andre regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern; hade förut haft anställning dels hos Stjernström vid Mindre Teatern, dels (spelåren 1859—1865) hos Zetterholm vid Södra Teatern. Sedan han lämnat den kungliga scenen var han engagerad hos Bosin och Tivander som gäfvor föreställningar dels på Alhambrateatern på Djurgården, dels i landsortsstäderna; kvarstod vid sistnämnda sällskap i flere år, äfven sedan Knut Tivander blifvit ensam styresman för detsamma. Paul, som i landsorten med framgång utförde många komiska roller, uppträdde på Kungl. Dramatiska Teatern endast i betjänt- och småroller. Död i Viborg.

Fredrikke Luise Nielsen, född Jensen. *K. Dr. T. gästspel* 25 o. 27 okt. 1866, 2 ggr.

Född den 5 juli 1837. Debuterade på »Det norske Theater» i Bergen den 14 dec. 1853 som *Constance* i Roderich Benedix' enaktslustspel »Hvor hun kan lyve». Då »Hærmændene paa Helgeland» uppfördes första gången i Bergen den 4 mars 1859 (med Björnstjerne Björnson som instruktör) spelade hon *Hjördis*. Från 1861 till 1867 verkade hon vid Trondhjems norska scen. Det var alltså medan hon var anställd vid sistnämnda scen som hon gästade Stockholm, då hon vid sina båda uppträdanden utförde *Jolantas* roll i »Kung Renés dotter». 1874—1875 var hon anställd vid Erik Johan Hafgrens sällskap på Möllergadens teater i Kristiania (hvarvid hon i juni 1875 uppträdde med detta sällskap på Göteborgs teater) och kom följande år till den nyupprättade norska teatern i Bergen. År 1880 lämnade hon scenen och började en rastlös verksamhet som religiös talare och föredragshållare i Skandinavien och Amerika. Död i Bergen den 7 juli 1912. — Gift med skådespelaren *Harald Nielsen* (död som fotograf i Bergen).

